

บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด
AIMPHAN PRESS CO., LTD.

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน

ภาษาไทย ๖ เล่ม ๑

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ได้ผ่านการตรวจสอบจากสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาให้ความเห็นชอบเรียบร้อยแล้ว

ผู้เรียบเรียง

นางศิริพรรณ พงศ์สิฏานนท์ กศ.บ. (วิชาเอกภาษาไทย),
ศศ.ม. (สาขาการสอนภาษาไทย)

ผู้ตรวจ

นางจุไร วรรคตโยธิน กศ.บ. (ภาษาไทย), ค.ม. (การสอนภาษาไทย)
นางพิพิชญ์ พฤทธิพงษ์ กศ.ม. (ภาษาและวรรณคดีไทย)
นางสาวสุพรรณนา แก้วเพชร ค.บ. (ภาษาไทย) เกียรตินิยมอันดับสอง,
กศ.ม. (ภาษาไทย)

บรรณาธิการ

รศ.สุกัญญา สุธงษา อ.บ.(ภาษาไทย), อ.ม.(ภาษาไทย)
นางสาวสุชาดา วราหพันธ์ กศ.บ.(สังคมศึกษา), ค.ม.(พื้นฐานการศึกษา)

ปีที่พิมพ์ ๒๕๕๕

พิมพ์ครั้งที่ ๑

ISBN 978-616-07-0655-6

จัดทำโดย บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

ฝ่ายการตลาด, ฝ่ายการเงินและบัญชี, ฝ่ายผลิตและจัดส่ง :

๖๙/๑๐๙ หมู่ ๑ ซ.พระแม่การุณย์ ต.บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐
โทร. ๐-๒๕๘๔-๕๘๘๙, ๐-๒๕๘๔-๕๙๙๓, ๐-๒๕๖๑-๔๕๘๐-๒ โทรสาร ๐-๒๕๖๑-๕๕๗๓

ฝ่ายวิชาการ :

๘๗/๑๒๒ ถ.เทศบาลสงเคราะห์ แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทร. ๐-๒๕๕๔-๕๘๑๘-๒๐, ๐-๒๕๕๓-๘๑๖๘-๙ โทรสาร ๐-๒๕๕๐-๒๙๒๓

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์เป็นของบริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด

คำนำ

หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ๖ เล่ม ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
เรียบเรียงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

เนื้อหาในหนังสือเรียนเล่มนี้แบ่งออกเป็น ๕ หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย
นิทานพื้นบ้าน ตลาดเมืองไทย ความพอเพียงหล่อเลี้ยงชีวิต การละเล่น
ของเด็กไทย และบทละครเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนศึกไมยราพ เพื่อให้นักเรียน
ได้ศึกษา และฝึกทักษะทางภาษา สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดภาษาไทย
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หวังว่า หนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐาน ภาษาไทย ๖ เล่ม ๑ เล่มนี้ จะอำนวย
ประโยชน์ต่อผู้สอนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียน
ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้
ที่กำหนดไว้ต่อไป

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด
มีนาคม ๒๕๕๕

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ นิทานพื้นบ้าน

นิทานพื้นบ้าน	๑
คำใหม่ในบทเรียน	๒
ฝึกอ่านคำยาก	๑๐
สาระที่ ๑ การอ่าน	๑๐
สาระที่ ๒ การเขียน	๑๑
สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด	๑๖
สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย	๒๑
สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม	๒๓
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๒๖
	๓๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ตลาดเมืองไทย

ตลาดเมืองไทย	๓๑
คำใหม่ในบทเรียน	๓๒
ฝึกอ่านคำยาก	๔๑
สาระที่ ๑ การอ่าน	๔๑
สาระที่ ๒ การเขียน	๔๒
สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด	๔๔
สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย	๔๘
สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม	๕๒
กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้	๕๘
	๖๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ ความพอเพียงหล่อเลี้ยงชีวิต

ความพอเพียงหล่อเลี้ยงชีวิต	๖๔
คำใหม่ในบทเรียน	๖๕
ฝึกอ่านคำยาก	๗๒
	๗๒

สาระที่ ๑ การอ่าน
 สาระที่ ๒ การเขียน
 สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด
 สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย
 สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม
 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๗๓
 ๗๖
 ๙๑
 ๙๔
 ๑๐๑
 ๑๐๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ การละเล่นของเด็กไทย

การละเล่นของเด็กไทย
 คำใหม่ในบทเรียน
 ฝึกอ่านคำยาก
 สาระที่ ๑ การอ่าน
 สาระที่ ๒ การเขียน
 สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด
 สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย
 สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม
 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๑๐๘
 ๑๐๙
 ๑๑๘
 ๑๑๘
 ๑๑๙
 ๑๒๓
 ๑๒๘
 ๑๓๑
 ๑๓๕
 ๑๔๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนศึกไมยราพ

บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนศึกไมยราพ
 คำใหม่ในบทเรียน
 ฝึกอ่านคำยาก
 สาระที่ ๑ การอ่าน
 สาระที่ ๒ การเขียน
 สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด
 สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย
 สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม
 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

๑๔๑
 ๑๔๒
 ๑๕๙
 ๑๖๐
 ๑๖๑
 ๑๖๗
 ๑๗๕
 ๑๗๙
 ๑๙๓
 ๑๙๗

อภิธานศัพท์
 บรรณานุกรม

๑๙๘
 ๒๐๘

นิทานพื้นบ้าน

เด็กหญิงพลอยใส ใจบุญ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนแห่งหนึ่งที่อยู่ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร บ้านของพลอยใสอยู่ไม่ไกลจากโรงเรียนนัก เธอเดินทางมาโรงเรียนโดยรถโดยสารประจำทางทุกวัน วันนี้พลอยใสมาโรงเรียนช้ากว่าปกติ เพราะต้องมาเตรียมตัวเล่านิทานหน้าชั้นเรียนในวิชาภาษาไทย พลอยใสตื่นเต้นมากกลัวจะทำไม่ได้ แม้เธอจะเตรียมตัวมาเป็นอย่างดีแล้วก็ตามดังนั้นเพื่อความไม่ประมาท เธอจึงซ้อมให้คล่องก่อน

เมื่อถึงชั่วโมงเรียน คุณครูนิภาเดินเข้าห้องด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม “สวัสดีค่ะ นักเรียนทุกคน” ครูนิภากล่าวทักทาย

“ครูได้บอกล่วงหน้าแล้วว่าชั่วโมงนี้จะให้นักเรียนฝึกพูดหน้าชั้น นักเรียนเตรียมตัวมาหรือเปล่าคะ” ครูนิภาถาม

“เตรียมมาครับ” “เตรียมมาค่ะ” นักเรียนทั้งชั้นตอบพร้อมกัน

“ชั่วโมงนี้ สามคนแรกที่รับอาสาพูดก่อน พลอยใส พิชิต แป้งรำ พร้อมไหมคะ” ครูนิภามองหน้านักเรียนที่เอ่ยชื่อ

“พร้อมครับ” “พร้อมค่ะ” พลอยใสยิ้มแล้วตอบอย่างหนักแน่นเพื่อเรียกกำลังใจให้ตัวเอง

“นักเรียนคะ ขณะที่เพื่อนออกมาพูดหน้าชั้น นักเรียนต้องเป็นผู้ฟังที่ดีนะคะ ข้อปฏิบัติและมารยาทของการฟังที่ดีนั้นมีอะไรบ้างทุกคนทราบแล้ว ดังนั้น ระหว่างที่นักเรียนฟังเพื่อนพูด ครูจะประเมินมารยาทในการฟังไปพร้อมๆกับการพูดของเพื่อนไปด้วย เข้าใจไหมคะ” ครูนิภาย้ำนักเรียนทุกคนรับคำ

“ขอเชิญพลอยใสออกมาพูดเป็นคนแรกเลยค่ะ” ครูนิภากล่าวพร้อมกับปรบมือ นักเรียนทั้งชั้นจึงปรบมือตาม

“สวัสดีค่ะ คุณครูที่เคารพและเพื่อนๆที่รักทุกคน วันนี้ดิฉันรู้สึกยินดีเป็นอย่างมากที่ได้มาเสนอเรื่องสนุกๆให้เพื่อนๆฟัง เพื่อนๆคะ คงไม่มีใครในที่นี้ที่ไม่เคยฟังนิทาน และก็ไม่มีใครที่ไม่ชอบฟังนิทานนะคะ เพราะว่านิทานส่วนใหญ่ล้วนเป็นเรื่องที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้ฟังทั้งสิ้น โดยเฉพาะเด็กๆอย่างเรา ฉะนั้นในช่วงเวลาต่อไปนี้ ดิฉันขอเสนอนิทานเรื่องหนึ่งให้เพื่อนๆฟัง นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานพื้นบ้านของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นิทานเรื่องนี้มีชื่อว่า นายสุกกับนายดิบ ดังนี้”

นานมาแล้วมีสามีภรรยาคนหนึ่ง มีลูกสาวสองคน สามีภรรยารักและหวงแหนลูกสาวทั้งสองคนมาก ต่อมาสามีภรรยาเห็นว่าลูกสาวของตนมีอายุอยู่ในวัยสมควรจะแต่งงานมีเหย้ามีเรือนได้แล้ว พ่อคิดจะยกลูกสาวให้ชายหนุ่มที่ฉลาดที่สุดและดีที่สุดในเมืองนี้ จึงบอกแม่ว่าจะยกอímซึ่งเป็นลูกสาวคนโตให้กับนายสุกที่มาสู่ขอทาบทามแล้ว แม่ไม่เห็นด้วย แต่พ่อพูดว่า

“ข้าว่าทิดสุกฉลาดและดีกว่าผู้ชายทั้งหมดในเมืองนี้ เพราะเขาบวชเรียนมาหลายปี ข้าจะไม่ยกแม่อímให้ใครนอกจากทิดสุกคนเดียวเท่านั้น”

แม่คัดค้านอย่างไรพ่อก็ไม่ยอมฟัง ดังนั้น แม่จึงบอกว่าจะยกอúnซึ่งเป็นลูกสาวคนเล็กให้กับนายดิบบ้าง พ่อไม่เห็นด้วยพร้อมกับให้เหตุผลว่า

“เจ้าดิบมันยังไม่เคยบวชเรียนมาก่อนสักพรรษาเดียว มันโง่ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไรสักอย่าง เป็นคนดิบสมชื่อของมันจริง ๆ ข้ายอมไม่ได้ที่จะให้ลูกสาวเข้าไปแต่งงานกับมัน” พ่อยืนยัน

แม่จึงยื่นคำขาดว่า ถ้าพ่อไม่ยอมให้อúnแต่งงานกับดิบ แม่ก็ไม่ยอมให้อímแต่งงานกับสุกเช่นกัน ดังนั้นทั้งพ่อและแม่จึงจำยอมทำตามข้อแม้ของกันและกัน

หลังจากแต่งงานแล้ว ลูกเขยทั้งสองคนได้ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านของพ่อตาแม่ยาย ฝ่ายพ่อตาไม่ชอบนายดิบ จึงมักคอยหาเรื่องกลั่นแกล้งอยู่เสมอ แต่นายดิบก็รอดตัวไปได้ทุกครั้ง เพราะมีแม่ยายคอยช่วยเหลือ

วันหนึ่ง พ่อตาให้ลูกเขยทั้งสองลงเรือแจวไปด้วยกันเพื่อไปดูที่นาที่อยู่ไกลออกไป นายสุกแจวทางหัวเรือ นายดิบแจวท้ายเรือ มีพ่อตานั่งกลางลำเรือ ระหว่างทางพ่อตาเห็นสิ่งใดก็นำมาถามเพื่อทดสอบสติปัญญาของลูกเขยทั้งสองอยู่ตลอดเวลา เมื่อเห็นนกกระทาลอยน้ำก็ถามว่า

“ทำไมนกกระทาถึงลอยน้ำได้”

“เพราะขนมันหนาครับ” นายสุกตอบ

พ่อตาชอบใจคำตอบของนายสุก ส่วนคำตอบนายดิบนั้นทำให้พ่อตาไม่พอใจเลยเพราะเขาตอบว่า

“มันเป็นธรรมชาติของมันเองครับ”

เมื่อทั้งสามคนเดินทางต่อไปก็พบนกกระสาส่งเสียงร้องดังลั่นอยู่ พ่อตาจึงถามเป็นครั้งที่สองว่า “เหตุใดนกกระสาจึงร้องเสียงดัง”

“เพราะคอมันยาวครับ”
 พ่อตาชอบใจคำตอบของนายสุกมาก ตรงกันข้ามกับคำตอบของ
 นายดิบ ที่ทำให้เขาไม่พอใจมากยิ่งขึ้น เพราะนายดิบตอบว่า
 “มันเป็นธรรมดาของมันเองครับ”

พ่อตาสั่งให้พายเรือต่อไป ในขณะนั้นก็เหลือบเห็นกอไผ่อยู่ริมน้ำ ไผ่ไผ่
 ด้านนอกมีสีแดง ส่วนด้านในมีสีเขียว พ่อตาจึงถามเป็นครั้งที่สามว่า
 “พ่อทิดสุก ดูกอไผ่ทางขวามือนั้นซิ ทำไมด้านนอกกอไผ่เป็นสีแดง
 แต่ไผ่อยู่ที่ด้านในเป็นสีเขียว”
 “ไผ่ไผ่ด้านนอกเป็นสีแดงเพราะถูกแดดส่อง ส่วนด้านในเป็นสีเขียว
 เพราะแดดส่องไม่ถึงครับ” ลูกเขยคนโปรดตอบ
 พ่อตาพอใจคำตอบของนายสุกตามเดิม แต่กลับขุ่นใจนายดิบมากขึ้น
 เพราะคำตอบของเขาเหมือนเดิมว่า “มันเป็นธรรมดาของมันเองครับ”

เรือล่องไปตามลำน้ำต่อไป ทั้งสามคนเห็นที่นาสองแปลงอยู่ติดกัน
 แปลงหนึ่งแห้งแล้งไม่มีต้นข้าวหรือต้นไม้อะไรขึ้นเลย แต่อีกแปลงก็กลับ
 มีต้นข้าวและต้นไม้อุดมสมบูรณ์ดี พ่อตาจึงถามปัญหาครั้งสุดท้ายว่า

“ทำไมที่นาสองแปลงนี้จึงแตกต่างกัน ทั้งๆที่อยู่ติดกัน”

“ที่นาแปลงนั้นมีน้ำทะเลไหลผ่านทำให้ดินเค็มปลูกข้าวหรือต้นไม้อะไรก็ไม่ขึ้นจึงแห้งแล้ง แต่ที่นาอีกแปลงหนึ่งมีน้ำจืดไหลผ่านทำให้ดินไม่เค็ม
 ปลูกต้นข้าวหรือต้นไม้อะไรก็อุดมสมบูรณ์ครับ” นายสุกอธิบายยาว

พ่อตาหัวเราะชอบใจในคำตอบของนายสุกเพราะเห็นว่าเป็นคนที่
 ฉลาดที่สุด แต่โกรธนายดิบหัวฟัดหัวเหวี่ยงเพราะเขาตอบเหมือนเดิมว่า
 “มันเป็นธรรมดาของมันเองครับ”

เมื่อกลับถึงบ้านแล้ว ในขณะที่ทุกคนกำลังนั่งรับประทานอาหารเย็น
 พร้อมหน้าพร้อมตากันนั้น พ่อตายังโกรธลูกเขยคนเล็กอยู่ จึงเล่าเรื่อง

ที่เกิดขึ้นให้ทุกคนฟัง พร้อมกับกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของเมียตนคนเดียว ที่ไปเลือกนายดิบที่เป็นคนโง่ไม่เคยบวชเรียนมาเป็นลูกเขย

แม่ยายจึงให้นายดิบผู้เป็นคนโง่ตามสายตาของพ่อตาชี้แจงเหตุผล ในคำตอบทั้งหมดให้ทุกคนฟัง ซึ่งนายดิบก็เล่าไปที่ละปัญหาว่า

“ทำไมนกกระทาทึงถึงล่อน้ำได้ ผมเห็นว่ามันเป็นธรรมดาของมันเอง เพราะลูกมะพร้าวก็ล่อน้ำได้ ทั้งๆที่ไม่มีขนหนาเหมือนนกกระทาสักหน้อย”

“คำถามที่ว่าเหตุใดนกกระสาจึงร้องเสียงดัง ผมเห็นว่ามันเป็นธรรมดา ของมันเองอีก เพราะกบ คางคกก็ร้องเสียงดังๆได้โดยไม่ต้องมีคอยาวเหมือน นกกระสา”

“คุณพ่อเห็นใบไม้แล้วสงสัยว่าทำไมด้านนอกกับด้านในสีถึงไม่ เหมือนกัน ผมเห็นว่ามันเป็นธรรมดาของมันอีก เพราะเนื้อในของแตงโมก็มี สีแดง ทั้งๆที่ไม่เคยถูกแดดส่องเลย แต่ข้างนอกกลับมีสีเขียวทั้งๆที่ถูกแดด ส่องอยู่ตลอดเวลา จริงไหมครับ”

“ครั้งสุดท้ายที่คุณพ่อสงสัยว่าทำไมที่นาสองแปลงที่อยู่ติดกันแต่อุดม สมบูรณ์ไม่เหมือนกัน ผมเห็นว่ามันเป็นธรรมดาของมันอีก เพราะคนหัวล้าน อย่างคุณพ่อก็ไม่มีผมขึ้นเหมือนกัน ทั้งๆที่ไม่ได้ถูกน้ำเค็มผ่านหัวล้านสักนิด ที่ผมพูดมาทั้งหมดนี้ถูกไหมครับ”

ตั้งแต่นั้นมา พ่อตาก็ไม่กล่าวโทษหรือว่านายดิบโง่อีกต่อไป กลับ ชอบนายดิบเท่าๆกับนายสุก เพราะรู้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ ไม่ว่าจะเป็น คน สัตว์ พืช มักแตกต่างกันไปเป็นเรื่องธรรมดา แม้แต่ลูกเขยของตนเองก็ตาม จะโง่หรือฉลาดก็เป็นเรื่องธรรมชาติอันเป็นธรรมดาของโลก

“เพื่อนๆ ฟังนิทานเรื่องนี้แล้วมีความคิดเห็นอย่างไรบ้างคะ เห็นด้วย กับความคิดของนายดิบหรือไม่ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เราเห็นอยู่ในโลกนี้ล้วนมี ธรรมชาติเฉพาะตัว สำหรับดิฉัน ดิฉันคิดว่านิทานเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึง การมองโลก มองธรรมชาติตามความเป็นจริงผ่านนายดิบซึ่งเป็นตัวละคร ที่มีความเฉลียวฉลาด รู้จักสังเกตธรรมชาติรอบข้างอย่างลึกซึ้ง” พลอยใส กล่าวสรุป

“ดิฉันหวังว่านิทานที่เพื่อนได้ฟังไปแล้วนั้น คงจะให้ข้อคิดหรือคติ เตือนใจที่นำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ สุดท้ายนี้ดิฉันขอขอบใจเพื่อนๆ ที่ กรุณาตั้งใจฟังนิทานจนจบ สวัสดีค่ะ” พลอยใสกล่าวพร้อมกับพนมมือไหว้ ครุณา

เพื่อนในชั้นปรบมือเสียงดังและยาวนานเมื่อพลอยใสเล่านิทานจบ ครุณาชมว่า “พลอยใสเล่าได้สนุกจริงๆ ใช้น้ำเสียงเหมาะสมกับตัวละคร ทำให้เรื่องมีอรรถรสมากขึ้น นิทานที่เลือกมาเล่าก็มีสาระให้ข้อคิดดี”

พลอยใสยิ้มเมื่อได้รับคำชม เธอรู้สึกภูมิใจและโล่งใจที่ภารกิจ ของเธอสิ้นสุดลง ความกังวลใจว่าจะเล่าได้ไม่ดีหมดไป และบอกกับ ตนเองว่า นี่เป็นเพราะเรามีการวางแผนและเตรียมตัวมาอย่างดีนั่นเอง จึงทำให้ประสบความสำเร็จในครั้งนี้

คำใหม่ในบทเรียน

กลั่นแกล้ง	ธรรมชาติ	พรรษา
ขุ่นใจ	นกระทุง	ภารกิจ
คติเตือนใจ	นกระสา	มีเหย้ามีเรือน
ฉลาดเฉลียว	นิทานพื้นบ้าน	หัวฟัดหัวเหวี่ยง
ทาบทาม	บวชเรียน	อรรธรส
ทิด	ประเิน	อาสา
ธรรมดา	ปริมณฑล	อุดมสมบูรณ์

ฝึกอ่านคำยาก

ฉลาดเฉลียว	อ่านว่า	ฉะ-หลาด-ฉะ-เหลียว
ธรรมชาติ	อ่านว่า	ท่า-มะ-ชาด
ปริมณฑล	อ่านว่า	ปะ-ริ-มน-ทน
ภารกิจ	อ่านว่า	พา-ระ-กิด
อรรธรส	อ่านว่า	อัด-ทะ-รด

